

Shodu s prvopisem potvrzuje _____.

19.9.2018 do zaplacení (výrok I.), žalobci uložil povinnost nahradit žalované náklady řízení v částce 742.353,88 Kč do tří dnů od právní moci tohoto výroku rozsudku k rukám advokáta Mgr. Vojtěcha Veverky (výrok II.) a žalobci uložil povinnost zaplatit České republice na účet Okresního soudu v Pardubicích státem zálohované svědecké ve výši 328 Kč v třidenní lhůtě splatnosti od právní moci tohoto výroku rozsudku (výrok III.). Takto okresní soud rozhodoval o žalobním požadavku na zaplacení kupní ceny ve výši 5.500.000 Kč, která měla být žalovanou ve prospěch žalobce zaplacená podle kupní smlouvy z 18.9.2018, na základě které žalobce převedl na žalovanou dům č.p. ■ s pozemky v obci a katastrálním území ■. Ačkoliv totiž měla žalovaná podle tvrzení žalobce uvedenou kupní cenu zaplatit v den sepisu kupní smlouvy, úhrada provedena však nebyla a to nejen v uvedený termín, ale ani do dne podání žaloby. Žalovaná je tak s úhradou kupní ceny ode dne 19.9.2018 v prodlení a kromě kupní ceny tak má povinnost zaplatit i úroky z prodlení.

2. Žalovaná se v řízení bránila tím, že účastníci jsou bývalí manželé, a i přes jejich rozvod nadále udržovali dobré vztahy, vzájemně podnikali, přičemž v průběhu let 2013 a 2014 žalovaná žalobci poskytla různé půjčky v celkovém rozsahu 11 mil. Kč, přičemž o splatnosti těchto půjček nebylo výslovně nic dojednáno, žalobce měl jen žalované vyplácet polovinu případného finančního výtěžku z nemovitostí, které právě těmito půjčkami byly financovány a které postupně měly přinášet žalobci finanční příjem. V tomto vzájemném finančním rámci mezi účastníky žalovaná za žalobce uhradila kupní cenu podle kupní smlouvy, kterou žalobce uzavřel dne 24.10.2014 s paní ■, dle níž žalobce koupil pozemek - stavební parcelu č. ■, jejíž součástí je stavba č.p. ■ v obci ■, ■, katastrální území ■, za kupní cenu 7.692.308 Kč, přičemž žalovaná na úhradu této kupní ceny poskytla žalobci přímou platbou ve prospěch prodávající na označený účet postupně částku 6.176.267 Kč; kromě této úhrady kupní ceny poskytla žalovaná další přímou platbou ve prospěch žalobce částku 307.692,32 Kč, a to na úhradu daně z nabytí uvedených nemovitostí na účet finančního úřadu. A protože do roku 2018, kdy byla uzavírána předmětná kupní smlouva z 18.9.2018, z níž žalobce odvozuje v této věci svůj nárok na zaplacení kupní ceny, žalobce žalované dříve poskytnuté půjčky nevrátil a celkový dluh žalobce vůči žalované byl stále ve výši kolem 11 mil. Kč, bylo podle tvrzení žalované mezi účastníky dohodnuto, že převodem nemovitostí podle kupní smlouvy z 18.9.2018 dojde k částečnému umoření tohoto dluhu tím, že fakticky na úhradě kupní ceny nebude žalovaná žalobci cokoliv vyplácet. Tomuto úmyslu jednajících stran mělo odpovídat ujednání o úhradě kupní ceny před podpisem uvedené smlouvy a odpovídalo tomu ostatně i faktické jednání účastníků po uzavření kupní smlouvy, kdy žalobce začal uplatňovat nárok na úhradu kupní ceny až s velkým časovým odstupem po zhoršení jejich vzájemných vztahů v roce 2019.
3. Pro případ, že by snad žalovaná neměla uspět se svojí primární procesní obranou, dovolávala se v rámci své sekundární obrany započtení, které vůči žalobci uplatnila v přípisu právního zástupce žalované z 19.7.2021 a pak opakovaně i v průběhu tohoto řízení, přičemž započítávány byly tytéž částky, které vycházely z kupní smlouvy uzavřené žalobcem s paní ■, kdy žalovaná namísto žalobce hradila část kupní ceny a hradila za něj daň z nabytí nemovitostí.
4. O věci nejprve rozhodoval Okresní soud v Pardubicích rozsudkem z 20.10.2021, č.j. 17 C 120/2020-162, kdy bylo žalobě zcela vyhověno a žalovaná byla zavázána nahradit náklady řízení. Tento rozsudek však odvolací soud z podnětu podaného odvolání žalované usnesením z 3.5.2022, č.j. 23 Co 86/2022-206, zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Zavázal přitom soud prvního stupně k tomu, aby se důkladněji zabýval výkladem projevu vůle žalobce a žalované při uzavírání kupní smlouvy ze dne 18.9.2018, zejména v části týkající se úhrady kupní ceny, kdy úkolem soudu prvního stupně mělo být zjistit skutečný úmysl jednajících stran v době uzavírání kupní smlouvy, zjistit jaký obsah a význam tomuto ujednání strany přikládaly a to s přihlédnutím k jednání účastníků předcházející této kupní smlouvě, tak současně i jednání následné. Současně odvolací soud zavázal soud prvního stupně k tomu, aby se případně zabýval, bude-li to pro neúspěch prvotní procesní obrany ze strany žalované zapotřebí, i sekundární procesní obranou

v podobě započtení, přičemž v tomto směru nesdílel předchozí závěry soudu prvního stupně o tom, že k tomu žalovaná neposkytla dostatečná tvrzení, resp., že její tvrzení byla opožděná a nelze k nim přihlížet.

5. Okresní soud po provedeném dokazování uzavřel, že v průběhu řízení zjištěné skutkové okolnosti potvrzují, že vůle (obou) účastníků při uzavírání kupní smlouvy z 18.9.2018 reálně nesměřovala k tomu, že by kupní cena měla být ze strany žalované ve prospěch žalobce placena, naopak měla být započtena (poskytnuta) na dluhy žalobce vůči žalované, kdy v té době žalobce dlužil žalované přes 11 mil. Kč. Tento závěr soud prvního stupně učinil především ze znění čl. III. uvedené kupní smlouvy, kde kombinace budoucího času (zaplatí) s formulací minulého času (před podpisem smlouvy) je rozporná a ostatním zjištěným skutkovým okolnostem spíše odpovídá, že při formulaci této části kupní smlouvy došlo k chybě, a že ve smlouvě mělo být uvedeno, že „kupující zaplatí“, čemuž ostatně odpovídá absentující lhůta k úhradě kupní ceny a sjednání způsobu úhrady kupní ceny a odpovídá tomu rovněž i faktické jednání účastníků po uzavření kupní smlouvy, kdy sám žalobce akceptoval vklad kupní smlouvy do katastru nemovitostí i přesto, že v souvislosti s podpisem kupní smlouvy nedošlo k úhradě kupní ceny, žalovaná měla být s úhradou kupní ceny v prodlení v prodlení a přesto žalobce tento stav akceptoval. Podle názoru soudu prvního stupně nešlo o započtení, ale o nepojmenované ujednání o jiném způsobu splnění závazku podle § 1901 o.z. Podstatnou okolností těchto závěrů je pak ani ze strany žalobce nezpochybněný skutkový závěr o tom, že v roce 2014 žalovaná ve prospěch žalobce poukázala na úhradu kupní ceny ze smlouvy uzavírané mezi žalobcem a paní [REDAKCE] [REDAKCE] úhradu kupní ceny ve výši 6.176.267 Kč, když ani sám žalobce neposkytl svoji verzi právního důvodu takové platby a ani to, že by snad toto plnění poskytnuté ze strany žalované jí snad vrátil. Uvedenou verzi pak podle názoru soudu prvního stupně potvrdil svědek [REDAKCE], který potvrzoval mezi účastníky probíhající opakovaná a dlouhodobá jednání ohledně vypořádání vzájemných vztahů v situaci, kdy žalobce dlužil žalované několik milionů Kč a současně i to, že z komunikace účastníků vyrozuměl, že kupní cena nemovitostí měla být již mezi účastníky vypořádána. Rovněž i svědkyně [REDAKCE] vypověděla, že v době, kdy ještě vztahy účastníky byly dobré, jí sám žalobce měl potvrdit uspořádání majetkových vztahů k nemovitostem, byť vztahy k jejich společné firmě zůstaly ještě nedorešeny. A současně žalovaná jí měla potvrdit vypořádání kupní ceny za dům v [REDAKCE]. S ohledem na tyto závěry pak soud prvního stupně považoval námitku promlčení vznesenou žalobcem za nerozhodnou.
6. S ohledem na procesní úspěch žalované jí také přiznal právo na náhradu nákladů řízení.
7. Proti tomuto rozsudku si žalobce podal včasné odvolání a navrhoval, aby odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně změnil a žalobě v celém rozsahu vyhověl. Zpochybnil především správnost právního posouzení věci, kdy podle soudu prvního stupně mělo dojít ve skutečnosti k dohodě účastníků o jiném plnění na dluhy žalobce vůči žalované ve formě „dání místo placení“, přičemž podle jeho přesvědčení, ačkoliv takové ujednání je obecně přípustné a možné, tak obdobně jako v případě započtení by při takovém ujednání měli účastníci výslovně vyjádřit, jaké dluhy žalobce jsou poskytnutým plněním hrazeny a v jaké výši takto poskytnutého jiného plnění tyto dluhy zanikají. Pro případ, že takto formulované ujednání nebylo součástí kupní smlouvy, považoval toto ujednání za neurčité a zdánlivé s tím, že by k němu nemělo být přihlíženo. Současně namítal, že tyto vady podle jeho přesvědčení není možné měnit, doplňovat nebo nahrazovat výkladem.
8. Žalobce vznášel vůči rozsudku prvního stupně výhrady i v tom směru, že nemůže obstát skutkový závěr soudu prvního stupně o tom, že by snad v době uzavírání kupní smlouvy dne 18.9.2018 měl vůči žalované nějaké nevypořádané dluhy. Ačkoliv výslovně nezpochybnil platby žalované v jeho prospěch na úhradě kupní ceny ze smlouvy z 24.10.2014, kterou uzavřel s paní [REDAKCE] [REDAKCE] a úhradě daně z nabytí nemovitostí v částkách 6.176.267 Kč, resp. 307.692,32 Kč, pak namítal, že v průběhu řízení nebyl objasněn právní důvod těchto plateb, když žalovaná v řízení neprokázala její tvrzení o tom, že šlo o zápůjčky. V tomto směru se dovolával závěrů vyplývajících z usnesení Krajského soudu v Praze z 25.1.2022, č.j. 17 Co 279/2021-237,

a vyjadřoval přesvědčení, že není důvodu, aby se soud v této věci odchyloval od závěrů prezentovaných Krajským soudem v Praze, které vycházejí z obdobných skutkových poměrů a s nimiž před tamním soudem neuspěla.

9. Žalobce dále zpochybňoval správnost hodnocení provedeného dokazování a interpretaci zjištění ze svědeckých výpovědí svědka [REDAKCE] a svědkyni [REDAKCE]; vytýkal mu rovněž procesní vady spočívající v nepřezkoumatelnosti rozhodnutí a i v procesním postupu, kdy jeho rozhodnutí považoval za překvapivé a nedal tak žalobci možnost protiargumentovat.
10. Žalovaná naopak považovala rozsudek soudu prvního stupně za správný a navrhovala jeho potvrzení. Dovolávala se zásady autonomie vůle, tedy respektu ke skutečné vůli jednajících stran před formálním výkladem. Opakovala, že nebylo pochyb o tom, že v době uzavírání kupní smlouvy dne 18.9.2018 tu existovaly nevypořádané vzájemné finanční vztahy mezi účastníky, kdy to byl žalobce, který dlužil žalované značné finanční prostředky a uzavřením této kupní smlouvy zjevně měly být alespoň částečně vypořádány tyto předchozí právní vztahy účastníků, a to minimálně v rozsahu, v němž žalovaná za žalobce uhradila kupní cenu za nemovitosti v [REDAKCE]. Této vůli účastníků odpovídal text kupní smlouvy, kdy nebyl sjednán žádný mechanismus úhrady kupní ceny, její splatnost, ani použití obvyklého mechanismu úschovy kupní ceny u advokáta apod. Odkaz žalobce na závěry exekučního rozhodnutí u Krajského soudu v Praze považovala za nepřipadný, neboť v uvedeném řízení na rozdíl od tohoto šlo o exekuční řízení při vymáhání vykonatelné pohledávky. Výpovědi svědků [REDAKCE] a [REDAKCE] jsou pouze podpůrné důkazy, oba svědci vypovídali o neformálních informacích bez znalosti konkrétních souvislostí, a i proto v některých směrech nemusí nutně poskytovat ucelené a zcela odpovídající informace. Pokud ale i sám žalobce v odvolání zmiňuje jakousi snahu o vzájemné vypořádání, tak tím vlastně i sám žalobce potvrzuje skutkovou verzi žalované, k níž sám neposkytl dostatek tvrzení a neobjasnil tak způsob, jakým uhradil kupní cenu za dům v [REDAKCE], a tedy že se s žalovanou vypořádal.
11. Odvolací soud projednal odvolání žalobce, přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně a řízení jemu předcházející a dospěl k následujícím závěrům.
12. Závěr soudu prvního stupně o nedůvodnosti žaloby je ve výsledku postaven na závěru o ujednání účastníků o tom, že čl. III. kupní smlouvy uzavřené mezi účastníky dne 18.9.2018, pojednávající o úhradě kupní ceny podle skutečné vůle jednajících stran podle § 556 o.z., směřoval k nepojmenovanému ujednání účastníků o jiném způsobu splnění závazku ve smyslu § 1901 o.z., tedy že nemovitosti (resp. jejich hodnota) touto kupní smlouvou převáděné ze strany žalobce na žalovanou budou použity na částečnou úhradu vzájemných nároků žalované vůči žalobci a ta reálně nebude na úhradě kupní ceny ve výši 5.500.000 Kč žalobci nic platit. Takové ujednání je právně možné, odpovídá dispozitivnosti ust. § 1901 a § 1902 o.z. a lze je považovat za dohodu stran o jiném předmětu plnění, tedy shodě o předání jiných hodnot jako prostředku ke splnění závazku. Takové ujednání obecně soudní praxe akceptuje a považuje je za možné (srov. např. s rozhodnutím Nejvyššího soudu ve věci 32 Odo 799/2003 a především 25 Cdo 1677/2019).
13. K takovému způsobu ujednání stran žalobce namítal, že by toto ujednání mělo zahrnovat i zmínku o vzájemných závazcích, jejich výši a současně ujednání, zda všechny vzájemné závazky, případně některé z nich a v jaké výši zanikají. A pokud tomu tak nebylo, je takové ujednání pro svoji neurčitost neplatné, resp. zdánlivé a nemělo by k němu být přihlíženo. Odkazoval přitom na judikaturu soudů vztahující se k započtení vícero vzájemných pohledávek, zejména na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ve věci 33 Cdo 4358/2016, 28 Cdo 1303/2018 a 32 Cdo 565/2019.
14. Podle přesvědčení odvolacího soudu však tato argumentace žalobce není případná, neboť rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci 33 Cdo 4358/2016 sice shrnuje předchozí závěry stran požadavků o započtení kompenzačního projevu vůle, z něhož musí být seznatelné, které pohledávky zanikly a které nikoliv, a to v případě, kdy součet pohledávek na straně jedné

převyšuje počet pohledávek na straně druhé. Přesto ovšem v této posuzované věci nešlo o jednostranný ani dvoustranný úkon k započtení. Šlo, jak bylo vyloženo shora, o dohodu o jiném předmětu plnění, a pro takový případ není důvod k tomu, aby požadavky na určitost projevu vůle k započtení při vícero vzájemných pohledávkách byly obdobné jako v případě dohody o jiném předmětu plnění. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve svých ustanoveních o splnění, tedy § 1908 a násl. o.z. mimo jiné upravuje pravidla o způsobu plnění, a tedy včetně situace, kdy podle § 1933 o.z. je dlužník dlužen z několika závazků k plnění stejného druhu a dochází-li k plnění a není-li určeno plnění, na který dluh je plněn, pak se započte plnění nejprve na závazek, o jehož splnění věřitel dlužníka již upomenul, jinak na závazek nejméně zajištěný. Při stejné míře zajištění několika závazků se plnění započte nejprve na závazek nejdříve splatný.

15. Jinými slovy platí, že občanský zákoník pamatuje na pravidlo, kdy je tu více závazků, dochází k takovému plnění, že tyto závazky jsou různého druhu (z různých právních titulů), různě zajištěné a poskytnutým plněním nedochází k úhradě všech těchto závazků a pro ten případ jsou tu stanovena zákonná pravidla, prostřednictvím kterých lze určit na základě poskytnutého plnění, které závazky a v jakém rozsahu zanikají.
16. Jestliže tak převodem nemovitostí podle kupní smlouvy z 18.9.2018 v hodnotě 5.500.000 Kč měl žalobce poskytnout žalované na místo finančního plnění plnění věcné, pak je tu pravidlo, jakým způsobem toto plnění má být započítáno na vzájemné závazky účastníků. Z toho vyplývá, že s touto obrannou strategií žalobce nemohl uspět a ujednání čl. III. kupní smlouvy, v němž chybí pravidla o započtení konkrétních pohledávek, nezpůsobuje z tohoto důvodu jejich neurčitost, zdánlivost a tedy to, čeho se dovolával žalobce, že by k takovému ujednání nemělo být přihlíženo.
17. Pro závěr o správnosti závěru soudu prvního stupně bylo třeba ještě posoudit, zda skutečně skutkové okolnosti tohoto případu odpovídají skutkovým závěrům soudu prvního stupně o skutečné vůli jednajících stran skutečně uzavřít dohodu o jiném plnění na úhradu vzájemných závazků žalobce vůči žalované vzniklých v době minulé a existující v době uzavírání kupní smlouvy k 18.9.2018. V tomto směru odvolací soud považoval skutkové závěry soudu prvního stupně za správné a odpovídající provedenímu dokazování. K tomu, co soud prvního stupně vyložil ve svém odůvodnění lze snad jen doplnit, že žalovaná v průběhu tohoto řízení představila svoji ucelenou obranu založenou na popisu skutkových okolností vzniklých v průběhu roku 2014, popsala jednotlivé transakce související s uzavřenou kupní smlouvou mezi žalobcem a paní [REDAKCE], popsala, že to byla ona, která na úhradu kupní ceny podle této kupní smlouvy z 24.10.2014 ve prospěch žalobce na označené účty postupnými platbami poskytla celkovou částku 6.176.267 Kč a posléze na úhradu daně z nabytí nemovitosti poskytla další částku 307.692,32 Kč. Obě tyto platby právně kvalifikovala jako zápůjčky a současně tyto platby prokázala v rovině fakticity, tedy že to byla ona, která tyto platby provedla. Žalobce tyto platby nijak nezpochybnil, zpochybnil pouze právní důvod těchto plateb, ale sám k těmto platbám z hlediska právního důvodu neposkytl žádná vysvětlení, a to přesto, že byl soudem prvního stupně k poskytnutí takových tvrzení vyzván, byl mu k tomu opakovaně poskytnut prostor a žalobce na to nijak nereagoval, resp. tvrzení neposkytl. Neposkytl ani relevantní tvrzení o tom, že by snad tyto platby, ať už byly učiněny z jakéhokoli právního důvodu, něco plnil, tedy žalované tyto platby vrátil. V tomto rámci vzájemných finančních vztahů je pak následně uzavírána kupní smlouva z 18.9.2018, kdy je to opět žalovaná, která na rozdíl od žalobce poskytuje uvěřitelnou verzi o úmyslu jednajících stran. Tato verze je pak alespoň v hrubých rysech potvrzována svědky [REDAKCE] a [REDAKCE], a i samotným jednáním žalobce, který nejen bezprostředně po uzavření kupní smlouvy, nejen v době vkladu kupní smlouvy do katastru nemovitostí, ale až do období roku 2019 nijak nereaguje na skutečnost, že žalovaná kupní cenu v nemalé výši žalobci nezaplatila a své nároky z této kupní smlouvy začíná uplatňovat až v době, kdy dochází ke sporu mezi účastníky při snaze vypořádat jejich vzájemné vztahy a žalobce těží

z toho, že na rozdíl od předchozích jiných finančních transakcí je to on, který disponuje písemnou kupní smlouvou, která mu poskytuje výhodnější prostor k uplatnění jeho nároku na rozdíl od nároků žalované, ve vztahu k nimž sám žalobce je pasivní, tedy nejen že je odmítá splnit, ale i odmítá poskytnout k nim jakékoliv vysvětlení. I proto odvolací soud s ohledem na pasivitu žalobce, jeho snahu vyhnout se poskytnutí relevantních tvrzení a na druhou stranu věrohodnost verze žalované, skutkové závěry prvního stupně akceptoval a považoval je za souladné s faktickým jednáním účastníků předcházející kupní smlouvě a následující po uzavření kupní smlouvě a i tím, co vypověděli svědci [REDAKCE] a [REDAKCE]. Byť v některých aspektech jejich výpovědi nebyly přesvědčivé, respektive nepopisovali zcela přesně skutkové okolnosti verze žalované, tak ale základní koncepci vztahů mezi účastníky, jejich snahu se vypořádat a finanční transakce s nemovitostmi tito svědci popsali. Z tohoto pohledu i odvolací soud považuje tyto výpovědi za věrohodné, a pokud jako vedlejší důkazy posloužili ke stvrzení celkového skutkového závěru, pak k tomu nemá odvolací soud námitky.

18. Za nepřipadné považuje odvolací soud námitky žalobce směřující k procesním vadám, a to ať už v tom směru, že okresní soud nedal najevo, jakým směrem bude uvažovat, a že by snad žalobce byl zbaven možnosti protiargumentace, a že jde v jeho směru o rozhodnutí překvapivé, případně že by snad rozhodnutí soudu prvního stupně bylo nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Pro žalobce nemohlo být toto rozhodnutí překvapivé už proto, že soud prvního stupně při jednání dne 22.7.2021 vyzval žalobce k tomu, aby doplnil tvrzení ohledně toho, jakým způsobem byla uhrazena kupní cena dle kupní smlouvy uzavřené žalobce s paní [REDAKCE], zda se jednalo o finanční prostředky žalobce či žalované a zda případně přijal další plnění včetně úhrady daně z nemovitostí ve výši 307.692 Kč. Dále pak, jakým způsobem má soud prvního stupně postupovat, jakými úvahami se má řídit, že žalovaná uplatňuje primární a sekundární obranu, bylo zřejmé z rozhodnutí odvolacího soudu, kterým dne 3.5.2022, č.j. 23 Co 86/2022-206, rozsudek soudu prvního stupně zrušoval a věc mu vrátil k dalšímu řízení a zavázal jej v konkrétních směrech procesním postupem. Současně pak rozsudek soudu prvního stupně není nepřezkoumatelný, důvody, pro které soud prvního stupně rozhodl, byť stručně jsou vyloženy, a ostatně odvolací argumenty žalobce svědčí o tom, že míří na konkrétní závěry soudu prvního stupně, a tedy je mu jasné, jakými úvahami se soud prvního stupně řídil. V tomto směru jsou tedy námitky žalobce liché. Pokud se snad soud prvního stupně nevypořádal s požadavky na určitost započtení, pak s ohledem na odlišný právní pohled na povahu ujednání o úhradě kupní ceny, byla taková argumentace nadbytečná.

19. Odvolací soud se i přes shora uvedené zabýval rovněž eventuální obranou žalované z titulu námitky započtení, resp. procesní obranou ve smyslu § 98 o.s.ř. Žalovaná totiž již v odporu proti platebnímu rozkazu ze dne 11.6.2020 uplatnila na své procesní obraně své plnění na úhradu kupní ceny ze smlouvy uzavřené žalobcem s paní [REDAKCE], kdy zaplatila na žalobcem uvedený úschovní účet částku celkem 6.176.267 Kč a následně pak poskytla žalobci další plnění na úhradu daně z nabytí nemovitosti ve výši 307.692,32 Kč. Žalovaná tímto provedla zápočet vůči pohledávce žalobce na úhradu kupní ceny, přičemž podle dalších vyjádření v průběhu tohoto řízení učiněných bylo zjevné, že tato procesní obrana je obranou až sekundární, ale i touto obranou bylo namísto se zabývat. Úvodem odvolací soud má za to, že nesdílí názor žalobce o tom, že by po vydání usnesení Krajského soudu v Hradci Králové z 25.1.2022, č.j. 17 Co 279/2021-175, tu nebyl žádný prostor k tomu, aby jak soud prvního stupně tak i odvolací soud mohl dojít k jiným závěrům, než právě krajský soud prezentoval v jeho usnesení, kterým potvrzoval usnesení soudu prvního stupně o zamítnutí návrhu povinné na zastavení exekuce. Přestože skutkové okolnosti a uplatňované námitky ze strany žalované, tehdy v postavení povinné, byly obdobné, nelze přehlížet, že tehdy šlo o řízení exekuční, tedy řízení k vymožení již vykonatelného titulu a nyní v posuzované věci jde o řízení nalézací, v němž má žalovaná větší prostor k poskytnutí vzájemné obrany ve formě procesních námitek ve smyslu § 98 o.s.ř. Navíc,

jak bude vyloženo níže, odvolací soud se v některých směrech od závěrů Krajského soudu v Praze odchyluje.

20. Toto odchýlení se týká především závěrů o aplikaci ustanovení § 1987 odst. 2 o.z., podle něhož pohledávka nejistá nebo neurčitá není k započtení způsobilá. Nejistou nebo neurčitou ve smyslu § 1987 odst. 2 o.z. je zpravidla pohledávka, která je co do základu anebo výše sporná (nejistá), a jejíž uplatnění vůči dlužníku formou námítky započtení vyvolá namísto jednoznačného (tj. oběma dotčenými stranami akceptovaného zániku obou pohledávek v rozsahu, v jakém se kryjí) spory o existenci či výši pohledávky užitě k započtení (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ve věci 31 Cdo 684/2020, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 37 ročníku 2021). V reakci na tyto závěry Nejvyššího soudu pak Nejvyšší soud rozsudkem z 12.10.2022, č.j. 23 Cdo 3235/2021-273, tyto judikurní závěry doplnil tím, že za nejistou či neurčitou nelze pohledávku považovat pouze proto, že ji dlužník neuznává (odmítá uhradit), nebo že je sporná (nejednoznačná) její právní kvalifikace; musí zde být objektivní nejistota, zda pohledávka vznikla a z jakého důvodu, popřípadě zda je splatná, kdo je jejím věřitelem či dlužníkem, jaká je její výše apod. S ohledem na smysl a účel ust. § 1987 odst. 2 o.z. je v zásadě nutné míru nejistoty ohledně aktivní pohledávky posuzovat relativně ve vztahu k pohledávce pasivní; za nejistou či neurčitou lze aktivní pohledávku považovat zpravidla toliko tehdy, je-li míra nejistoty ohledně ní vyšší než je tomu v případě pasivní pohledávky. Současně platí, že výklad ust. § 1987 odst. 2 o.z. nesmí bránit poctivému a spravedlivému uspořádání vztahů mezi dotčenými stranami (§ 2 o.z.). Vychází-li obě pohledávky (aktivní i pasivní) ze stejného právního vztahu (založeného například stejnou smlouvou uzavřenou mezi stranami), nelze přehlížet, že proti právu věřitele pasivní pohledávky na její uhrazení zde stojí právo dlužníka (a věřitele aktivní pohledávky na to, aby dříve, než bude nucen uhradit svůj dluh plnit na pasivní pohledávku), byly spravedlivě posouzeny i širší souvislosti, za kterých vznikl (okolnosti celého vztahu). Vzniklo-li z téhož vztahu více vzájemných pohledávek, odpovídá zpravidla rozumnému (spravedlivému) uspořádání poměrů mezi stranami, aby tyto pohledávky byly vzájemně započitatelné. Při posuzování, zda je aktivní pohledávka neurčitá či nejistá ve smyslu § 1987 odst. 2 o.z., je třeba vzít v úvahu i tuto skutečnost; lze-li s ohledem na okolnosti konkrétního případu považovat za spravedlivé, aby dříve, než dojde k uhrazení pasivní pohledávky, bylo posouzeno, zda je její věřitel povinen plnit dluh z aktivní pohledávky vzniklé ze stejného vztahu, není namístě poskytovat takové věřiteli ochranu prostřednictvím § 1987 odst. 2 o.z. V takovém případě zpravidla není aktivní pohledávka nejistá nebo neurčitá.
21. Za situace, kdy ani sám žalobce nijak nezpochybňuje vzájemné obchodní vztahy mezi účastníky běžící minimálně v období roku 2014 až do roku 2019, nezpochybňuje co do fakticity existenci plateb ze strany žalované na úhradu kupní ceny a daně z převodu nemovitosti, které měl hradit sám žalobce, a vzhledem k absenci poskytnutých vysvětlení ze strany žalobce k právnímu důvodu těchto plateb, pak nelze než aplikovat závěry vyplývající z posléze citovaného rozsudku Nejvyššího soudu ve věci 23 Cdo 3235/2021 o tom, že aplikace ust. § 1987 odst. 2 o.z. a odmítnutí zabývat se vzájemnými uplatněnými pohledávkami ze strany žalované vůči žalobci, by ve výsledku bránilo poctivému a spravedlivému uspořádání vztahů mezi dotčenými stranami, tedy mezi žalobcem a žalovanou. Tyto souvislosti podle přesvědčení odvolacího soudu právě Krajský soud v Praze nedoceníl, resp. možná více akcentoval povahu exekučního řízení, kde přeci jen prostotě k uplatnění takových námitek je výrazně zúžen v situaci, kdy tu existuje vykonatelný titul oproti současné situaci, kdy tu jsou vzájemné širší vztahy účastníků a je namístě poskytnout prostor pro jejich vypořádání.
22. Jestliže žalobce platby žalované ve prospěch žalobce v souhrnné výši 6.181.267 Kč, resp. 307.692,32 Kč, zpochybňoval co do právního důvodu z titulu zápůjček a sám neposkytl jiný právní důvod k jejich poskytnutí, pak nezbyvá než tyto platby považovat za bezdůvodné obohacení, tedy platby poskytnuté bez právního důvodu ve smyslu ust. § 2991 a násl. o.z. s povinností toho, kdo se takto obohatil, toto obohacení vydat.

23. Současně pak za tohoto procesního stavu bylo třeba se zabývat námitkou promlčení, které se dovolával žalobce v průběhu řízení a poukazoval na plnění poskytnutá žalovanou již v průběhu roku 2014, tedy zjevně po uplynutí tříleté promlčecí lhůty ve smyslu § 629 odst. 1 o.z. Žalobce tak měl za této situace za to, že takto promlčený nárok žalované nelze použít k započtení vůči pohledávce splatné a nepromlčené. Tento názor ale odvolací soud nesdílí.
24. Předně by bylo lze námitku promlčení vznesenou žalobcem odrazit aplikací ust. § 617 odst. 1 o.z., podle něhož i po uplynutí promlčecí lhůty se strana může dovolat svého práva při obraně proti právu uplatněnému druhou stranou, pokud se obě práva vztahují k téže smlouvě nebo několika smlouvám uzavřeným co do účelu v závislosti na sobě. V této souvislosti je třeba připomenout, že sice nešlo o vzájemné pohledávky z jediné smlouvy, ale přesto se týkaly společné podnikatelské činnosti obou stran. Především ale předmětná kupní smlouva z 18.9.2018 byla podle skutkových závěrů soudu prvního stupně i soudu odvolacího minimálně v části ujednání o úhradě kupní ceny uzavírána právě v návaznosti na pohledávku žalované za žalobcem a ve snaze ji vypořádat. Pro případ, že by neobstál právní názor o možnosti poskytnutí hodnoty převáděných nemovitostí ze smlouvy z 18.9.2018 na vzájemné nároky žalované za žalobcem (například pro absenci vyjádření o tom, jaké vzájemné pohledávky a v jaké výši zanikají), pak je třeba připustit, aby toto vypořádání proběhlo následným zápočtem při procesní obraně žalované, byť její pohledávka by byla promlčena. Odpovídalo by to totiž skutečné vůli stran a požadavku na jejich poctivé a spravedlivé vypořádání.
25. Neobstála-li by argumentace o aplikaci ust. § 617 odst. 1 o.z., pak považuje odvolací soud uplatněnou námitku žalobce na nemravnou, uplatněnou v rozporu s ust. § 2 odst. 3 o.z. Jestliže totiž plnění poskytovaná žalovanou ve prospěch žalobce z titulu kupní ceny, resp. úhrady daně z převodu nemovitosti ze smlouvy v roce 2014 bylo jednou ze součástí vzájemných obchodních vztahů mezi žalobcem a žalovanou, tyto obchodní vztahy byly postupně udržovány a rozvíjeny až do jara roku 2019, obě smluvní strany tyto vztahy považovaly za trvalé, neukončené a i ze zjištěných okolností k této věci včetně svědeckých výpovědí svědka [REDAKCE] a [REDAKCE] byla zřejmá snaha účastníků tyto vztahy vypořádávat až v průběhu roku 2019 (je přitom nevýznamné, zda k tomu došlo, s jakými představami a s jakým úspěchem toto vypořádání nakonec proběhlo), pak je uplatnění námitky promlčení ze strany žalobce vůči žalované v rozporu s dobrými mravy, neboť zcela zjevně taková námitka není v souladu s rozumným (spravedlivým) uspořádáním poměrů mezi stranami, které nepovažovali v období od roku 2014 až do roku 2019 za potřebné nijak vypořádávat (vyjma snad dohody o jiném předmětu plnění v souvislosti s uzavřenou kupní smlouvou z 18.9.2018) a tedy vyžadovat, aby už v průběhu jejich obchodních vazeb jedna či druhá strana uplatňovala proti druhé ze stran své nároky tak, aby nedošlo k jejich promlčení. Odvolací soud si v tomto směru je vědom, že aplikovat princip dobrých mravů ve smyslu § 3 zák. č. 40/1964 Sb., resp. § 2 odst. 3 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, je výjimečné, ale odmítnutí aplikace tohoto obecného pravidla by zcela zjevně vedlo k nespravedlivým důsledkům vzájemných vztahů mezi účastníky, z nichž by jednostranným způsobem těžil žalobce k výrazné újmě žalované. I proto, a to pro případ, že by snad z jakéhokoliv důvodu neměla prvotní procesní obrana žalované uspět, pak odvolací soud akceptuje i sekundární obranu žalované o zápočtu shora popsanych plateb, které byly ze strany žalované učiněny ve prospěch žalobce, a které převyšují kupní cenu, která snad měla být ze strany žalované vůči žalobci zaplacená, pokud nebude přijat výklad prezentovaný soudem prvního stupně a sdílený odvolacím soudem. Každé jiné uspořádání vzájemných vztahů účastníků by odvolací soud považoval za nespravedlivé, v rozporu s principy a zásadami občanského zákoníku, na kterých je tento základní civilní předpis vystavěn.
26. Odvolací soud tak z vyložených důvodů považuje rozsudek okresního soudu za věcně správný, a proto jej také podle § 219 o.s.ř. potvrdil. Potvrdil přitom i závislé nákladové výroky, přičemž současně rozhodl o nákladech odvolacího řízení, a to s ohledem na procesní úspěch žalované. Zavázal tak proto žalobce k náhradě nákladů odvolacího řízení, a to v podobě dvou odměn za

právní zastoupení, tedy sepis vyjádření k odvolání žalobce a účast na odvolacím jednání. Odměna byla počítána z předmětu sporu ve výši 5.500.000 Kč a určena podle § 8 odst. 1 ve spojení s § 7 vyhl. č. 177/1996 Sb. (dále jen AT) ve výši 30.300 Kč, tedy za dva úkony 60.600 Kč. K této odměně náleží dvě paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 1 a 4 AT 2 x 300 Kč, náhrada cestovného z Kladna do Pardubic a zpět ve výši 2.723 Kč (2 x 155 km osobním vozidlem [REDACTED] RZ [REDACTED] dle doložených dokladů) a náhrada ztráty času podle § 14 odst. 1 písm. a/ a odst. 3 AT. Tuto náhradu pak uložil žalobci k zaplacení ve prospěch žalované k rukám jejího advokáta v třídní lhůtě splatnosti podle § 149 odst. 1 ve spojení s § 160 odst. 1 o.s.ř.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není odvolání přípustné. Dovolání lze podat z důvodů vyjádřených v ust. § 237 o.s.ř. ve lhůtě dvou měsíců od doručení tohoto rozsudku, a to u soudu, který rozhodoval v prvním stupni.

Pardubice 9. května 2023

Mgr. Jan Ducháček v. r.
předseda senátu